

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА II ◇ БРОЈ 17. ◇ БУДВА, 1. АПРИЛ 1973.

ЦИЈЕНА 1 ДИН.

КРИТИКА И САМОКРИТИКА, НЕКАД ПОВРЕМЕНИ „ГОСТИ“, ДОБИЈАЈУ ПРАВО ГРАЂАНСТВА

— Истакао је Милан Митровић, предсједник Општинске конференције Савеза комуниста у разговору са нашим сарадником

„Туристичка Мека“ или метропола црногорског туризма, Будва је до скоро била позната по својим изванредним природним лепотама, неслуђеним и још увијек само дјелимично искоришћеним условима даљег развоја изнадпиројачном дохотку по глави њених шест хиљада становника. Од Писма друга Тига и Извршног бироа Предсједништва СКЈ чују се и другачији, дисонантији, гласови и изјаве на видјело и другачије лице Будве. Прича се о коцкању у новац „али не у виду запата“, о заборавним милионерима, дјечацима — пореским обvezницима, куповини и потапању брода „Голубић“, дивљим двизним касама и још по нечим што тек треба да изјави на видјело.

Та друга страна „будванске медаље“ била је повод за разговор с МИЛАНОМ МИТРОВИЋЕМ, предсједником Општинске конференције СК ЦР Будва, иначе раднику Хотелског прдузећа „Свети Стефан“.

— Друге предсједничке, сматрате ли „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“ гласилом које по-може грађанима и Савезу комуниста Будве да изиђу из анонимности нека крупна питања привредног и политичког живота наше Општине?

— У сваком случају. Управо, Будви је недостајао један овакав лист. Но, имам изјвесне примједбе. Наиме, не знам да ли су то примједбе. Лично сматрам да би лист морао обавезно прећи на недјељно излаžeње. Такође, мислим да би ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ требале да имају по једну, макар једну, страницу за све веће привредне организације у нашој општини. Иначе, и овакве какве су, добре су. Треба осујетити намјеру или излашење билокаквих билтене или других интерних новина, билокоје организације на нашем подручју.

— Писмо подједнако обавезује све друштвене факторе. Колико се други чиници, осим Савеза комуниста, по нашем мишљењу залажу за његово спровођење?

— Врло мало. Наиме, ни једна друштвено-политичка организација није направила критичку анализу. То је било потребно ради тога да се види ко је грађенишо, где се грађенило и да се предузму одређене санкције према „грађеницима“.

— Предузеће у којем ви радите често је на страницама наше штампе. Да ли је то штетно или корисно?

— У сваком случају — корисно. На тај начин се по-може Савезу комуниста да се лакше обрачуна са слабостима и њиховим носиоцима и програмира његова активност. То га тјера на акцију.

— Да ли ОК СК намјера да покрене акцију за формирање мјесних заједница на подручју општине?

— Акција је у току. Њу воде мјесне организације Социјалистичког савеза. Но, ни Конференцију Савеза кому-

ниста неће мимоиди активност у том правцу. Очигледнији примјери за потребе постојања мјесних заједница су Бечићи и Свети Стефан.

— Какво је ваше мишљење у вези кадровске политики и, уопште, кадровских решења на руководећим радним мјестима у нашој комуни?

— Писмо предсједника Тига и Извршног бироа СКЈ је најадекватнији тест за све кадрове. Ко тај тест положи сматрамо да је добар. Писмо је, надам се, присутно у школама и свим установама које лансирају одређене профиле кадрова, па ће ови „нови“ бити и још бољи и спремнији. Очекујемо много и од нових установних и законских прописа у том правцу.

— Што припрема ОК СК у вези нове туристичке сезоне и какву препорuku имате за основне организације СК у нашим туристичким и привредним организацијама?

— На једној од наредних сједница ће се о томе расправљати!

— Хоће ли та, као и многе предходне сједнице каснији?

— Не би требало! Но, сматрам да су комунисти при нашим туристичко-привредним организацијама ту активност већ зацртали у својим програмима и да неће од њих осјегније одступати. Основни задатак свих чланова Савеза комуниста у овим организацијама јесте да будно прате и пазе на евентуалне активности политичке емиграције и терористичких организација.

— Докле се стигло с интеграцијом угоститељских предузећа и шта се у том правцу планира?

— Интеграциони процеси су императив садашњег времена. Већина радних људи ту потребу осјећа. По мом мишљењу, боље је имати једно монополно ијако предузеће, с једним директором — једним фотељом, него десет-пенасет предузећа и директорских фотеља на стакленим ногама.

— Шта мисlite о досадашњој активности ССРН и Општинском вijeću Савеза синдиката и шта би требало предузети да ове друштвено-политичке организације оставре улогу која се од њих очекује?

— По Писму су мало урадили. Описујући такав рад, уговорили смо састанак свих представника друштвено-политичких организација у току ове недјеље. Представници ОК СК и њеног Секретаријата, на том састанку, ће давати речене нити диктирati конкретне задатке, већ ће подсећати представнике тих организација на обавезе које налаже Писмо!

— Општина Будва је, бар према писању штампе, по негативностима и слабостима на једном од првих мјеста у Републици. Шта Конференција Савеза кому-

ниста образованају фонд солидарности и градите радничке станове. Станарину би требало планирати пропорционално личном дохотку, односно укупном дохотку једног домаћинства.

— Како реагујете на издавање лежаја у друштвеним становима туристима?

— Домаћинства са личним дохотком, који не обезбеђује нормалну егзистенцију, треба да издају лежаје туристима, и то им треба омогућити. Међутим, домаћинства, која имају примања изнад просјека, треба пореском политиком омогућити да то чине.

— Шта мисlite да ли је сезонаска радна снага, у односу на остале раднике, у подређеном или повлашћеном положају, јер је она бројна у угоститељским објектима?

Милан Митровић и наш сарадник Душан Ђурановић

ниста мисли да предузме да се те слабости искоријене?

— Секретаријат ОК СК, у заједници са Активном СК при органи у управе Скупштине општине, формирао је комисију која ће преиспитати досадашњи рад, па ће ти материјали бити тема једне сједнице. То ће исто учинити Секретаријат ОК СК у заједници са секретаријатима основних организација при „Авали“, „Светом Стефану“ и „Паласу“.

— Да ли су колегијални органи и органи управе Скупштине општине детаљно преиспитали овај рад и отклонили уочене штете по следећице?

— Критике које се односе на њих су оправдане. Мислим да се тамо није ни почело, а камо ли што урадило — преиспитало! Они раде по „устаљеној“ практици!

— Шта мисlite о досадашњем газdованju грађевинским земљиштем и о подјели плацева?

— Са тим земљиштем су се одговорни људи у нашој општини понашали као — ни са својим ни са туђим! У том смислу дајемо за право критики која долази од стране радних људи и штампе. Но, надајмо се бољем, јер се и у прописима око тога очекује нешто квалитетно ново и погодно за Секретаријат наше општине.

— Познато је да се на подручју Општине граде луксузни станови који нијесу доступни радницима с низким примањима. Шта мисlite да ту треба предузети?

— Иако важимо као најбогатија општина на Јадрану, мислим да није моменат и није зрела ситуација да се граде тако нискусни станови. Треба што хитније закључити споразум о

сезонаска радна снага је, у сваком случају, у подређеном положају. Она учествује у остваривању укупног личног дохотка, али не и у његовој расподјели!

— Репрезентација је нужна, али се зна где је и колико. Као што оцењујете дивљање у трошковима репрезентације?

— Трошак се тамо где не треба. Ако би се подносио рачун трошкова репрезентације људи који остварују укупни лични доходак, онда би је било много мање. Ипак, репрезентација је нужна — али само скромна.

— Зашто касните са расшиђавањем слабости? Цећиње и Котор су вас претекли.

— Каснimo. Закаснили smo и приликом избора и конstituisања Општинске конференције Савеза комуниста у овом сазиву. Дошли су до изражавају старе слабости-нејединство, нетрпељивост, одступање од утврђених ставова. Ово се више односи на Секретаријат него на саму Конференцију.

— Као што гледате на људе, посебно на руководиоце, који се коцкају новац и сматрате ли да се са коцком престало?

— С коцком се није престало. Руководиоци који се коцкају, нијесу ни руководиоци ни комунисти. Где се држе коцкари у анонимно-

сти, тамо је затајила основна организација Савеза комуниста.

— Да ли је на нашем по-дручију присутна политика незамјера, одсуства критике и самокритике и шта треба предузети да се то од-страни ако постоји?

— Политика незамјера и фамилијарности је присутина. Има и неких објективних слабости. Наиме, људи из једног мјеста су прегежно укључени у једну радну организацију. Понекад се за-борави да су произвођачи-самоуправљачи, а на умно-глак је да су кумови и рођаци. Ипак, ту је битно мијењају односи. Критика и самокритика одавно су изблиједеле и тек сада видимо колико је то било моћно оружје Савеза комуниста па је нормално да ће оне бити у нашим редовима не „туристи“ већ „грађани“.

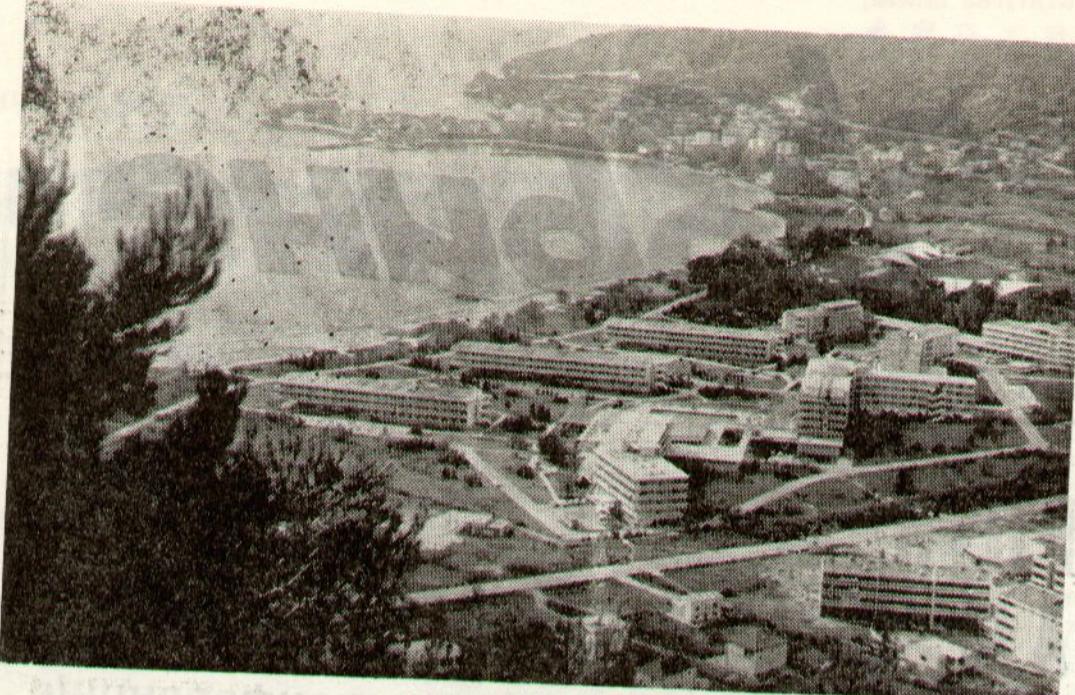
— Ви сте радник и бије вас глас да нијесте имали „длаке на језику“. Шта по-рочујете радницима у нашој Општини?

— Длаку на — ломачу. Алатке у руке у бици про-тив свих негативности и слабости. Једино се на тај начин можемо одузити Револуцији. То нам наше и про-грам — Писмо.

КОНАЧНО ЈЕ КРЕNUЛО

Комисија за испитивање поријекла имовине у Будви прешила је са општих анализа на испитивање конкретних случајева и у циљу утврђивања чињеница везаних за доношење одлука дала конкретне задатке стручним службама. Под „лупом“ Комисије као први су се нашли општински и привредни руководиоци, приватне заплатите разних професија и они грађани који су задњих година изградили суперкомфорне виле, затим лица која су новоподигнуте зграде продала. Нијесу мимоидени ни они грађани који су виле градили преко „КОМФОРА“.

Комисија, по свој пријатиљи, неће имати скоро одмора, јер је тек почела „прозивка“ сумњивих, а њихов број, заиста, није мали.

„Фабрика девиза“ у Будви

МАРАТОНСКИ САСТАНАК КОМУНИСТА

КОМУНИСТИ „АВАЛЕ“ прешили су, најзад, с колективне на појединачну одговорност. Епилог маратонског састанка, који се пет пута перкидао и настављао, сваки пут по шест и више часова, на коме су се водиле бесконачне дискусије о бројним слабостима у овој нашој највећој угостиteljskoj kuci, био је неколико партијских опомена и јавних другарских критика.

О чему су то комунисти „Авала“ тако нашироко расправљали?

Послиje Писма предсједника Тига и Извршног би-роа Предсједништва СКЈ, у „Авали“ је донесен акциони програм — извршена је анализа рада и указано на много бројне негативне појаве, које ову радну организацију скупо коштају како у материјалном погледу тако и у погледу нарушувања међулjudskih односа унутар колектива.

Самовоља појединачних руководећих људи, узурпирање права радника, неспровођење у живот одлука организација управљања, непоштовање нормативних аката, самовољно примање и отпуштање радне снаге, велика прекорачења у инвестиционим програмима, павака основних средстава без одлука Радничког савјета, коришћење пословних партнера у приватне сврхе — све су то појаве које су евидентиране у акционом програму, па је формирао десет радних група које су имале задатак да идентификују носиоце тих слабости. Послиje завршетка рада комисија и група отпочела је — „прозивка“. На тапету су се нашли 27 чланова колектива, претежно руководоци, међу којима девет директора, на чelu с генералним и предсједником Радничког савјета. Из сваког имена сlijedilo је „терет“ који се дотичном „грешнику“ ставља на душу. Комисија је предложила да се 13 чланова казни јавном другарском критиком, шест опоменом, а осморица скину са евиденције због неиспуњавања основних статутарних норми-неприсуствовања састанцима и неплаћања чла-парине.

О томе колико је Комисија реално утврдила одговорност појединачца и, према томе, одмјерила одговарајуће казне, одлучивала је О-

сновна организација Савеза комуниста „Авала“. Многе дискусије указују на ону народну: „Тресла се гора-ро-дио се миш“. Поједини ко-

КАО НА КВИЗУ

На састанку комуниста „Авала“ сатима се расправљало о милионским свотама прекорачења у инвестиционим улагањима, или се није могло утврдити на чију руку су ту прекорачења поправљена.

Директор хотела „Интернационал“ Пере Добрљанин је поводом тога рекао: — Исто као да се налазимо на КВИЗУ. Тражимо тајанствену личност, или смо изгубили — бодове.

Комунисти сматрају да је Комисија само загребла по површини, док је језгрост остало нетакнуто. Пере Добрљанин је то пластично изразио ријечима: „Ми топом гајамо

птицу, док вук слободно шета“. Гојко Мариновић сматра да је Комисија Секретаријата списак „грешника“ гарнирала неким периферним слабостима, како би се камуфлирале оне битне ствари, које тиште овај колектив и откупила оштрица оних чланова који покушавају да истакну крупне деформације у њему.

Многе дискусије наговјештавале су да има „крупних ствари“ о којима би ова организација требало да расправља, а да је ово што сада ради „трачење времена“. Међутим, нико није рекао шта је то „крупно“ што није захвачено, мада се на томе инсистирало.

Састанку су присуствовали и предсједник ОК СК Буџа Милан Митровић и секретар Секретаријата Миленико Џујовић. Они су истакли да ће Секретаријат Општинске конференције још једном преиспитати ток састанка комуниста „Авала“ и одмјерити колико су изречене казне адекватне тежини грешака које су појединци починили у овом колективу.

Сајамски угоститељски објекат на Бечићкој плажи, хотел „Белви“, „доживио“ је пред почетак туристичке сезоне оног чemu се нико није надао. Уместо да се у њему обављају посљедње припреме како би се туристи што боље дочекали, радници хотелског предузећа „Авала“ обилазе објекат озбиљно забринuti за његову судбину. Лако се може десити да најљепши бар на Црногорском Приморју остане ове сезоне без гостију, чиме би ова основна организација удруженог рада дошла у тежак положај, јер велики ануитети, које треба да плаћају радни људи од зараде остварене издавањем најскупљих лежаја овог предузећа, не познају лоше пројектовање, нити пак лоше грађење.

Темељи на које се наслажа ово хотелско здање делимично су потонули у земљу, након чега је дошло до проксања преградних зидова и канализационе мреже. Пре ма грубим прорачунима, за санирање објекта потребно је обезбиједити 4.000.000 динара.

Хотел је пројектовао Републички завод за урбанизам из Титограда и као најбоље архитектонско решење у 1970. години добио „Борбину“ награду, а радове је из-

ПРЕД „ПРОЗИВКУ“ У „СВЕТОМ СТЕФАНУ“

ИМЕНОВАЊЕ ВИНОВНИКА ДЕФОРМАЦИЈА

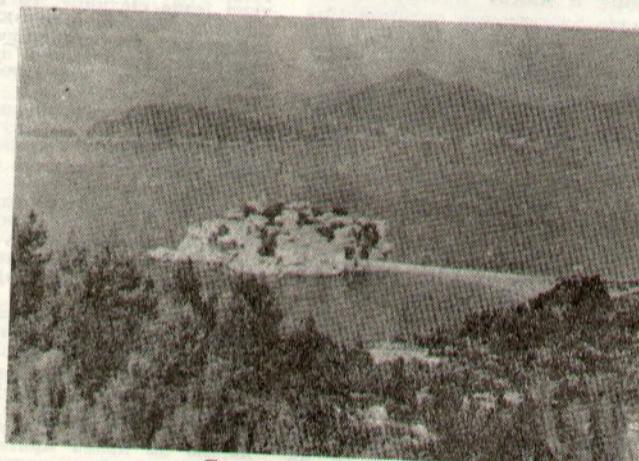
СЕКРЕТАРИЈАТ ОСНОВНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ Савеза комуниста Хотелског предузећа „Свети Стефан“ једногласно је закључио да треба не само утврдити све деформације у колективу, већ и идентификовати лица која стоје иза њих и позвати их на политичку одговорност. Судећи по питањима, за која су затражени детаљни подаци, није тешко закључити да је Секретаријат одлучио да своју акцију спроведе до kraja, како би се сагледале све досадашње слабости.

Затражено је, поред осталог, да се испита како је донијета одлука о уступању брода „Голубин“ приватнику Милану Шкеру и зашто је дошло до „потапања“ овог брода у будеанској луци. Треба разјаснити зашто су појединачним уступљени барови, бифеа и салони, те колико је предузеће оштећено таквим аранжманом. Секретаријат захтева да се испита одлука о продаји глисерса — ко се све на лиценцији јавио, а ко је глисерсе купио и по којој цени. Затражена је подробна информација о такозваном

„девизном случају“ — ко је све учествовао у том „послу“, а ко је и како орочавао девизе и добијао кредите за стамбену изградњу, као и почијекло тих девизних средстава. Траже се, исто тако, педаци о пословању коцкарница — ко је одлучивао о њиховом отварању и затвара-

њу, како су закључивани уговори са закупицама коцкарница и апаратом за коцкање, под којим је условима дешило до раскидања тих уговора, ко је у томе учествовао и колико је предузеће оштећено. Досадашњи рад интерне контроле, такође, треба ставити „под лупу“.

М. О. Б.

Свети Стефан

ПОЧЕЛА ТУРИСТИЧКА СЕЗОНА

УВРИЈЕМЕ КАДА СУ РАНИЈИХ ГОДИНА тек починије припреме за сезону стигла је у хотел „Интернационал“ група од седамдесет туриста из Совјетског Савеза. У организацији агенције „ИНТУРИСТ“ из Москве и „ЈУГОТОРС“ из Београда до 5. јуна у овом хотелу ће стаљно боравити оволови број гостију, с тим што их сваког трећег дана долази по тридесетет, колико их и одлази. Затим, од 5. јуна до 15. септембра туристи из Совјетског Савеза боравиће у групама по 35 а од тада до 1. новембра поново ће их бити по седамдесет у свакој групи.

У питању је врло повољан аранжман. Према свим изгледима зимски туризам у Будви ће ускоро развити за што постоје сви услови: рекреациони центар, опремљен најсавременијим уређајима, зимски базен, купаје у тојлој морској води и објекти за рекреацију-автоматска куглана, пинг-понг столови, билијари, салони и тениска игралишта.

Д. Ј.

ХОТЕЛ „БЕЛВИ“ НЕУПОТРЕЂИВ?

Најлуксузнији угоститељски објекат на Бечићкој плажи, хотел „Белви“, „доживио“ је пред почетак туристичке сезоне оног чemu се нико није надао. Уместо да се у њему обављају посљедње припреме како би се туристи што боље дочекали, радници хотелског предузећа „Авала“ обилазе објекат озбиљно забринuti за његову судбину. Лако се може десити да најљепши бар на Црногорском Приморју остане ове сезоне без гостију, чиме би ова основна организација удруженог рада дошла у тежак положај, јер велики ануитети, које треба да плаћају радни људи од зараде остварене издавањем најскупљих лежаја овог предузећа, не познају лоше пројектовање, нити пак лоше грађење.

водила је републичка грађевинска оператива. Тешко је утврдiti чијом кривицом је објекат онеспособљен за ову сезону — да ли трешком пројектанта који није прибавио све податке о тлу или кривицом градитеља због несопственог изведеног радова? Једино је сигурно да радници хотелског предузећа „Авала“ за то не сносе кривицу, али трпе тешко накнадиву штету.

КОРИСНА АНКЕТА

Ових дана у Хотелској предузеће „Свети Стефан“ стигли су резултати анкете агенције Југотурске извршene међу гостима који су прошле године посетили Југославију. Приликом разматрања одговора и примједби водило се рачуна о сваком дечјему, посебно о примједбама које су се односиле на објекте овог предузећа. Иако су туристи углавном задовољни, замјерено је што портири често не-деј-да ноше кофере до собе, не-го-иду испред гостију који се муче посебним пртљагом. Гости нијесу задовољни ни када им се сервисира хладан или охлађен оброк.

М. С.

А НАЈМЛАДИ ГОСТИ?

Тема свакидања. Обично. Сваком родитељу јасна. Лако остварљива, а ипак не-ређива и компликована... Ради се, наиме, о забави и свему оном што дан чини љепшим за наше најмлађе госте, који ће и ове године доћи овамо да летеју. Та дјеца, како наша тако и наших гостију, немају ама баш ни један квадратни метар пјијеска уз само море, који би био само за њих резервисан. На њих нико не рачуна, на њима као да нико не води бригу! Ти мали гости скоро као да су непожелjni! Они су, чак, и у хотелима високе категорије, због тога баласт својим родитељима током њиховог дугочекивања летовања.

Ако занемаримо неколико поломљених клаџкалица и реквизита за дјечију игру, удаљених од саме плаже, онда с горчином морамо признати да на цijелom нашем подручју немамо ни једног дјечијег реквизита у води, чак ни једног мјesta које би тим малим купачима давало сигурност од брзих глисера и чамца.

Када се год оваква тема помене, увијек се говори о грандиозним плановима који се нећe остварити ако ни због чега а оно због се-бичњаштва и небриге старијих, који су, очигледно, водећи рачуна само о задовољењу својих жеља и потреба, заборасили на дјецу.

М. О. Б.

ДРУШТВЕНИ ДОГОВОРЫ — ВАЖАН ЗАДАТАК

Živojino Ljišević, председник ОК ССРН Будва

У ЦИЉУ АНАЛИЗИРАЊА ДОСАДАШЊЕГ РАДА на доношењу друштвених договора и самоуправних споразума, Конференција Социјалистичког савеза, истакао је да нијесу доволно ангажоване друштвене снаге у овим акцијама, да није схватана суштина амандмана и да се, често, неизбјично прилази овим проблемима. Ако се друштвени договори и споразуми буду доносили у канцеларији, неће се ништа постићи — нагласио је он, додајући да суштина треба да буде у спуштању управљачких права до радног човека и у мијењању производничких односа. Стиче се утицај да у спровођењу амандмана није доволно ангажован Социјалистички савез, ни Савез комуниста, па се не треба чудити зашто се радни човек често заборави, односно зашто се постиже потпуно супротан ефекат од оног који се очекује.

Закључено је да у Социјалистичком савезу и другим друштвено-политичким организацијама посао тек предстоји и да њихов рад треба да се одвија у два права: ка доношењу друштвених договора и споразума и у брижљивом праћењу њихових ефеката, како би се, већ на самом почетку, онемогућила формална примјена договора или њихово не-попштовање.

С. Г.

КОРИСНИЦИ БОРАВИШНЕ ТАКСЕ

Према Нацрту одлуке о расподјели прихода од боравишне таксе, који треба да разматра Скупштина општине на једној од наредних сједница, предвиђено је да се приходи од ње расподјељују на слиједеће кориснике: Заједници за културу — 40%, Фонду за изградњу комуналних објеката — 30%, туристичком савезу општине 20% и Заједници за физичку културу 10%.

В. Р.

У СВЕТОМ СТЕФАНОУ

На дневном реду: удружила

Састанак Савеза комуниста Хотелског предузећа „Свети Стефан“ допринио је да се разјасне неке дилеме, боље рећи неспоразуми, око интеграције у оквиру Здруженог предузећа „Монтенегротурист“.

Истакнуто је да колектив овог предузећа није заузимао став против интеграције, односно да се и није тражило његово изјашњавање у том погледу, као и да се не може захтијевати бројлото доношење одлука. Генерални директор „Монтенегротуриста“ рекао је на састанку Секретаријата да не било добро да се инсистира на интеграцији, ако за њу не постоји интерес. То значи да поборнички интеграције треба да схвate сва питања у овом комплексном послу.

— Ја сам захтјевао да се направи елaborat o ekonomskoj o-

правданosti интеграције — истакао је Владимир Митровић, генерални директор Хотелског предузећа „Свети Стефан“. — Под појмом елaborat — ладао је он — могу се подразумјети тумови документације, а може да се ради о сасвим кратким, на неколико страница, изнесеним показатељима. Не инсистирам ни на једном ни на другом елaboratu, већ само на оном који ће у доволној мјери показати да за ово удружила постоји одређени интерес — завршио је Митровић. У дискусији је наглашено да ће се интерес свакако наћи, логотову на пољу наставке и продаје капацитета, као и обзбеђења стручног кадра. У овом предузећу и раније су чинjeni кораци на пољу удружила. Прије неколико година прављени су покушаји интеграције с предузећем „Индустрија-

импорт“ из Титограда. Тада су представници „Светог Стефана“ позвали руководиоце „Авале“ и „Паласа“ на договоре о удружила и заједничку сарадњу, али ови на њих нијесу дошли. На крају је речено да је Хотелско предузеће „Свети Стефан“ било једино од првих које је приступило Здруженом предузећу „Монтенегротурист“.

Одређен је рок до када ће бити направљена анализа из које ће се, између остalog, видjetи и резултати пословања по основним организацијама удруженог рада. Материјали ће бити достављени сваком раднику. Четири представника овог предузећа радиће на изради самоуправног споразума о удружила.

Миодраг САВОВИЋ

Хотел „Ас“

„КОМФОР“ У РАСПАДАЊУ!

Једно грађевинско предузећа почело је да тоне. Радници су за то најмање криви. Кризи су његови руководиоци, који се налазе иза браве. Колико ће их још отићи — то не знамо. Поздравићемо руку правде, само ако она буде оптима, јер добра је било самилости, добра је било гледања кроз прсте, добра је било „веза“, „везица“ и толерисања „беднеровских“ махинација.

Тешко нам пада — када погледамо опустјело градилиште „Комфора“ у Петровцу на мору. Управник градилишта Лука Перазић налази се у затвору. Радници, препуштени самима себи, лутају Петровцем, а скупе грађевинске машине — пропадају.

НЕСИМПАТИЧАН КОРЕСПОНДЕНТ

Управа прихода одржава врло широку кореспонденцију с пореским обveznicima — годишње се обави чак и преко 3000 разних дописа. У Управи прихода су се због тога нашли у чуду како да сигурно достављају разне рješenja o задужену, или позиве обveznicu radi одреđenih saopštene. Сада у Управи има хрпа достава које су враћене уз примједбу да их није било могуће уручити. Дешава се и то да се — или због непрецизне адресе или због тога што неко отпутује — не може уручити нека писмена пошиљка. Све би то било нормално кад се број тих неуручених достава не би повећао. Али, ако се писмена пошиљка, уређена према Закону о управном поступку, враћа, онда нешто није у реду. Радницима Управе прихода је јасно зашто баш одређене писмене доставе нијесу уручене, јер или се ради о рješenju o задужenju порезом, или о последњој опомени, односно о позиву. Очити су знаци отварања доставе: адресант прочита њену садржину и враћа је као неуручenu! Није то безнадајно ако се одгodi плаћање неке обавезе за мјесец, а можда и два дана. Један позив, код којег се могло видjeti da je otvara, ali враћен као „неуручљив“, у једној његовој kluauzuli u kojoj se nalaze stranci da nešto ponese sa sobom стоји да

је требао понијети преко два miliona starih dinara — вјерovatno неки zaostali dug. Onda je zvado da je poziv „dopućao“ poštom.

Изгледа да ће и Управа прихода morati izmislitи некi „sigurniji“ начин уручења своје „poštite“ него што је то пошта која служи свим građanima za sve posiljke, izuzev za ove posarske.

Вила на добош

Кућa Petra Pavličevića, коју је овај sagradio u naselju Podkošlju, ovih dana biće stavljena na doboš. Skupštini

општине Budva već je stigla понуда od Momčila Markovića, advokata iz Titograda, заступника Osiguravačkog dруштва ПАТРИЈА из Kelia, које је изложilo штету отешеној фирмама из Сигена у СР Њемачкој.

Petar Pavličević je aprila 1971. godine pokrao robnu kuću u Cigenu u iznosu od 142.737,87 nemackih maraka, što po važećem deviznom kursu iznosi 799.332,00 dinara. Ukradenim novcem Pavličević je sagradio vilu u naselju Podkošlju. Okružni sud u Titogradu oglasio je Pavličevića krimom i kaznio ga sa pet godina i шest mjeseci strogog затвора. Отешено Osiguravačko dруштvo упућено је на покретање редовне građanske парилице ради изнаде штете.

КОМУНИСТИ ПОДКОШЉУНА ПЛАНИРАЈУ

Ogranak Savезa komunista Podkošlju donio je program i u desetoj tачци precižira da ћe se sastanci i održavati јedan mjesecen. U ostalim deiteti takaca planira se razmatranje niza значајних pitanja; razvijanje demokratskih i samoupravnih dруштvenih odnosa; ideološko-političko uživanje članova, prijem novih članova, koji, po pravilu, треба да буду iz redova Savaza omladine, borba protiv svih vredova otpora i neprijateljskog djelovanja. Razmatraće se i pro-

блemi koji doprinose pojavu социјalnih nejednakosti. Чланство ће се redovno upoznavati с налазима и материјалима Комисије за испитивање поријекла имовине, — као и са одлукама и закључцима Општинске конференције и Мјесне конференције.

Иако су побројане теме добра uputstvo, one ћe biti konkretizovane na sastancima organiza, tako da ћe se doprinijeti da се mnoga pitanja pravilno sagledaju i riješe.

Ускоро још једна одлука

Donošenjem Odlike o porезу na promet nepokretnosti i prava želi se постићи da се у будућem renta isključi kao izvor socijalnih razlika i da се ne dozvoli prelivanje средставa u interes vlasnika nekretnina, односno pojedinaca, већ да та средства иду у одређene dруштvene fondove.

Građevinsko zemljište narodito se oшtro oporezuje ovom Odlikom, тако да се накнаде од преко 40,00 dinara, по метру kvadratnom oporezovanje са 90%. Поред захватања rente, овим се постиже да се смири trajnja za građevinskim zemljištem, односно neopravданo повећање његove cijene.

Vlasnik zemljišta koji буде желио да прода građevinsko zemljište дужан је да га најприје понуди Skupštini opštine.

Kad i ako Skupština opštine купи земljište, она ћe постати prodavač tog zemljišta, с tim што ћe га prodavati isključivo putem konkursa. Razlika od kupovne cijene zemljišta до продајне која се постигне конкурсом, користиће се за upotrebu građevinskog zemljišta.

Kod prometa građevinskih objekata стопе су прогресивне, и порез се плаћa по metru kvadratnom. На примjer, на цijenu од 1.000,00 dinara платиће се порез од 10%, а на цijenu од 4.000,00 dinara порез се бити 850,00, ако се zemljište прода преко 4.000,00, порез се плаћa по stopi od 45%.

НЕСВАКИДАШЊИ ЈУБИЛЕЈ

ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ТУРИСТИЧКОГ ДРУШТВА „МОГРЕН“

Године 1923. на иницијативу неколицине грађана и тадашњег љектра Др Миколашека, поријеклом Чеха, у Будви је основано туристичко друштво, које је добило име: „МОГРЕН“ — друштво за саобраћај странаца, пошумљавање и уљепшавање мјеста“. Као што се види, сам назив, друштва тачно је означавао његову дјелатност. Поред тога, друштво је било носилац културно-забавног живота. Оно је окупило омладину оба пола, која је добровољним акцијама изградила пут до старе тврђаве „МОГРЕН“, након чега је поред мора, започела изградња ред пута и изнад Словенске плаже, који су за вријеме рата, већим дијелом посјечени од стране окупатора. Друштво је, такође, било носилац изградње бетонског пута за плажу „МОГРЕН“, након чега је, поред мора, започела изградња пута за Словенску плажу. Радови на њему су обустављени, због немања средстава.

У току зимских мјесеци друштво је организовало балове под маскама и разне друге приредбе у којима су учествовала драмска, хорска и рецитаторска секција.

У то вријеме хотели жапанци били су веома скучени и износили су 80—90 кревета.

ДРУШТВА ПРИЈАТЕЉА БУДВЕ

Први страни туристи у Будви били су Чеси, већином намјештеници творилице „Бата“, који су у групама од 30—40 чланова долазили пет-шест пута у току сезоне у Будву, у одсуству организоване забаве друштво је неколико пута мјесечно приређивало ноћне излете по мору с рибарењем и пјевањем, а пре која дана водило гости на једрење.

Године 1925. доласком у Будву популарног „Донда“ Ива Брунића, који је до тада био запошљен на Суецу, започела је жива активност у борби против комараца, који су били права напаст за читаво приморje.

Он је спровео акцију чишћења и посыпања нафтом свих канала, тако да је послије двије године рада Будве била јединије место на приморју у коме није било комараца.

Осим тога, пошто је знао неколико језика, он је био добровољни водич туриста кроз Будву. Приликом доласка једне групе Француза, 1931. године, на чијем се челу налазио његов велики пријатељ Др Леон Рей, донде Иво им је показивао старије Будве: Цркву Св. Марије из 840 године, Цркву Св. Ивана из VIII вијека, градске зидине, а затим их је довео на главна градска врата и, занесен, показао им изнад њих кип Св. Марије, која је држала у наручју малог Исуса, рекавши: „Ово вам је мајка Богожица, која је израђена сто година пре Исуса!“

На иницијативу „Донда“ Ива и археолога Др Реја, основано је у Паризу 1932. године друштво пријатеља Будве. Бројalo је око 500 чланова, који су пропагирали љепоте Будве, издавали проспекте и организовали групне посјете.

Прије овог паришког, основано је 1930. године друштво пријатеља Будве у Прагу. Иницијатори су били: „Туристичко друштво“ с др Миколашеком и стручним посетијама Будве др Мрзек, савјетник Врховног суда у Прагу, који је био и први предсједник тог друштва. Оно је има-

ло и своје просторије у Прагу и бројало је у почетку 226 чланица, а касније се тај број повећао на преко 800.

Чехословаци, као први страни туристи у Будви, били су стални посетиоци плаже „Могрен“. Развитком туризма, у Будви су почели масовно да долазе и туристи из Њемачке, те је неколико пута дошло до сукоба између чехословачких и њемачких туриста. Чехословаци су се, затим, преселили на плажу звану „Спјака“ и дали јој садашње име „Словенска плажа“, која је знатно погоднија за купање дјеце.

ПРВИ ПРОСПЕКТИ И ОДМАРАЛИШТА

Први проспекти на чешком и српскохрватском језику издат је 1928. године у сарадњи с Туристичким друштвом „Могрен“ хотелом „Балкан“ и Друштвом пријатеља Будве у Прагу. Проспекти је био богато украсен са 13 фотографија, а посљедња је била грб Будве са три шестокраке згијезде.

У проспекту — поред рекламирања Будве, Бечића, Св. Стефана и Петроваца — биле су назначене све аутобуске и парабродарске везе, излети за Цетиње, Котор, Херцег-Нови, Дубровник и Улцињ, као и цијене пансиона у хотелима.

Године 1930. у Будви је отворено одмаралиште „Јадранске страже“ из Сарајева у које су долазила на опоравак дјеца из Босне и Херцеговине. Осим тога, сваке године су боравили у својим шаторима скauti из Тузле, Травника и Сарајева. Друштво је, у сарадњи с омладином Будве и скautima, организовало редовне логорске ватре са забавним програмима. Као члан скauta из Тузле неколико година је у Будви боравио друг Рато Дугоњић.

Успјешном пропагандом Туристичког друштва „Могрен“ и друштава пријатеља

Будве, број посетилаца се

стално повећавао, тако да је

1935. године Будва имала

2300 гостију са 11500 ноћивања.

Већ 1936. године Београђани су били најмасовнији посетиоци Будве. На иницијативу Туристичког друштва и посетилаца из Београда, 1937. године основано је и Друштво пријатеља Будве у Београду, које је имало 550 чланова. Оно је издало свој проспекти и организовало разне продаје и изложбе.

Године 1938. изграђен је од стране неколико акционера из Београда хотел „Авала“. Један од акционера био је Нико Рајковић, врло агилан члан Друштва у Будви. Те године почела је активнија кућна радиност, те се могао наћи и већи број приватних соба.

У ОГЛЕДАЛУ ШТАМПЕ

Цитирало неколико осврта о Будви, који су били објављени у дневним и периодичним листовима прије рата.

„...Није овде моћна рука вјечног неимара била шкита, Вожанском умјетношћу склопила је у динозу хармоније са монументалним контрастима: уснудле плаже и немирну пучину, mrke морске хридице и сребрнасте маслинине, хралаве ртOVE и благе затоне, зелене брегове и горостасне плажине. Све је то склопило у проширом оквиру јужног неба, где царује нека свијетла свјежина што нечујним бујајем изнавре из висина и даљина, преко веома пољана до ових жала...“

(„Зетски гласник“, 20. XI 1931).

„...Будва је изграђена у величанственом итало-дalmatinskom stilu... Нен положај врло је романтичан. Град се одликује линијама купалиштем, а обала је најфинијим пјеском природно искуста. Будва има све погодности да постане, временом, прво купалиште и одмаралиште на нашем Јадрану...“

(„Јутарњи лист“ — Загреб, 20. XI 1931).

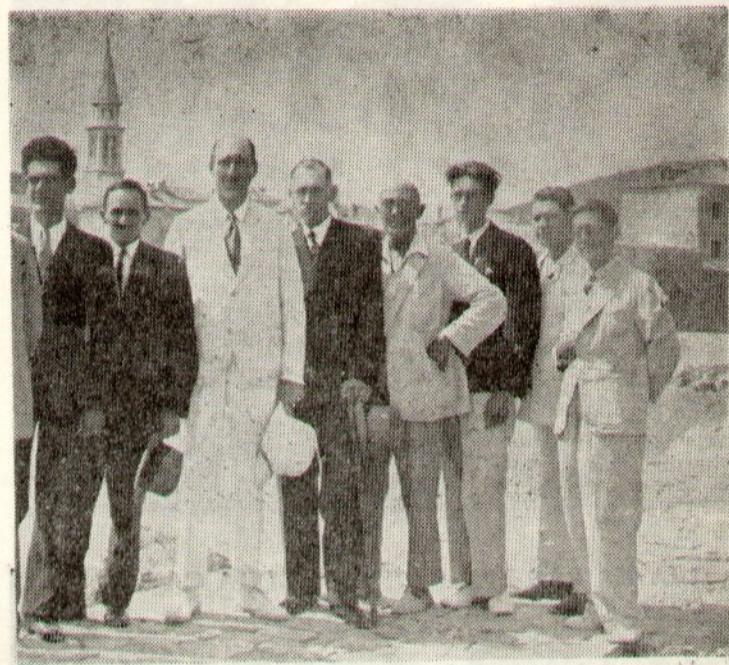
„...Будва — вјечни град љепоте... као ријетко место на Јадрану, богата је многим историјским предметима, црквама...“

(„Југословенска Пошта“ — Сарајево, 26. III 1932).

„...Плаже у Будви и њеној околини јесу: љепота... неоткријено благо... заробљени дијаманти...“

(„Политика“, 14. VI 1932).

„... Као да је Ловћен својим скutovima отворио загрјај да у њега прими Јубишу и његово златно приморје.“

Управа друштва „Могрен“ са француским археологом Др Рено, 1932. године

Оно што чини особитост једног краја, никоје само море и вишина, плаже, вегетација, ртovi и антички градови. То све може бити на опет нутати безлиично. Но овде је случај да је баш та ликовност краја, поред свега другог, она што машту изненађује.

Природа је овде дала све што је из своје раскошне руке имала.“

(„Трговински Гласник“ — Београд 1. IX 1932).

„... То је Будва... град с величанственим жалима, која су тиха и празна, и ако нема љепота, од њих у нашој земљи. То бистро море опаја се најчешћим миришама на пјешчаним обалама, које се злате поред сјајних провидничких шипа...“

(„Српски књижевни Гласник“, 1. IX 1932).

„...Будва... тај део обале у сенци Ловћена и планинског масива поштованих гора, фино изрезан у већи и мање заливне, нанизаних један за другим, као зрма бисера у драгоценом једијану, који је природа сама себи изградила, с мањим и већим јединственим плажама, разасујућим врло издашно и покријених сајмиштима најфинијим пјеском, са заљем у зеленим виноградима, маслинавима, расцветлом жбуњу или шумицама изнад које се диже високо и стражавито го криш који представља читава ремек-дела природе, коју би изузев нас, скаки народ сматрао правом срећом што га има.“

(„Политика“, Београд 5. VI 1932).

ПОСЛИJE РАТА

Послиje рата, 1950. године, започела је поново жива активност Туристичког друштва „МОГРЕН“. Поред различних видова пропаганде, оно је преузело и одржавање

огов мјеста, радићи десет година, својим рукама изградија Јагор Строгонов из Русије почетком XVIII вијека. Захваливани сељани.

Иначе, јединица ћерка пронашла је оца Јагора у Прасквици. Појавила се у монашком одијелу, као калуђер, и живјела поред оца који је од игумана Саве Јубишије сазнао да му је то ћерка тек пошто је она, тешко болесна, издахнула на очевим грудима. Обоје су сахрањени у гробљу манастира Прасквице.

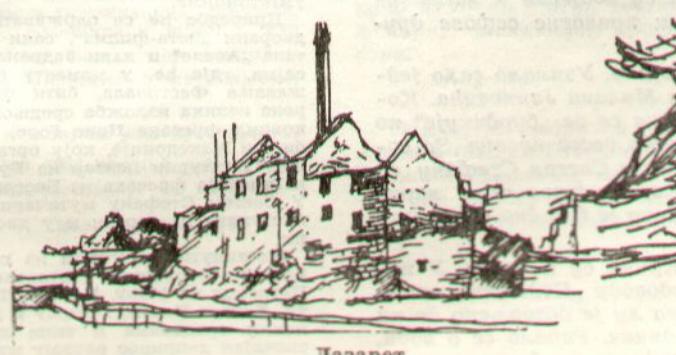
Средњевјековна Ластва

Да је римски пут Epidaurum — Scodra водио дуж јадранске обале преко Риснице, Будве и Улциња, па је морао пролазити и кроз Паштровиће. Иако у дјелима античких писаца нема помена на насељу које би се могло идентификовати са старијим Петровицем, на основу касноантичког мозаика, пронађеног у Мириштима, може се тврдiti да је у римској доба Петровиц представљао мању етапну станицу. Иначе, први писани податак о овом мјесту потиче из XIII вијека. У Барском родослову помиње се насеље Ласта, док по већу краља Милутина, којом се манастири Богородице ратачке потврђују села дарована од стране краљице Јелене, садржи топоним Ласту.

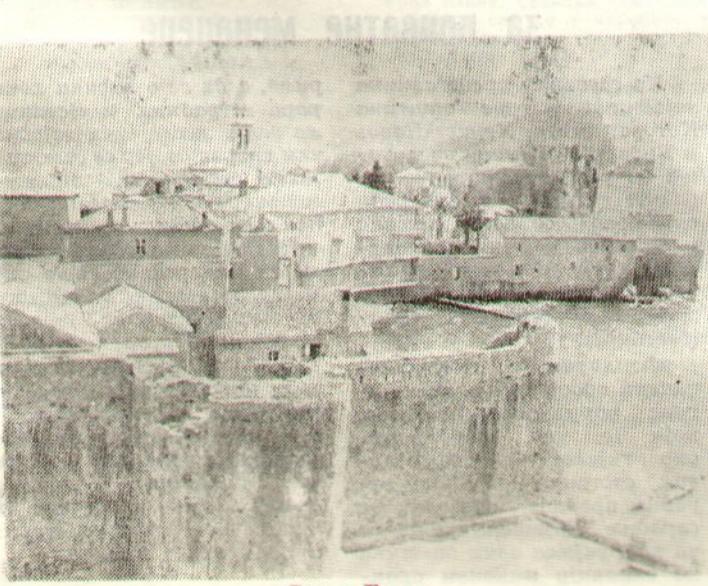
МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

Подвиг Јагора Строгонова

Да је, живјети у Прасквици као испосник, калуђер Јагор Строгонов, негде у XVIII вијеку, сам самцтвј пробио пјешачку стазу од Светог Стефана до села Челобрда. Тад подвиг мјештани су, 1971. године, обиљежили спомен-плочом на којој пише: „Овај пут од мора до

Лазарет

Стара Будва

ПЛАЖА ЈАЗ БИЋЕ „ПОКРИВЕНА СА 500 ЛЕЖАЈА“

Уложиће се преко 41.000.000 долара

У хотелу „Интернационал“ у Будви одржан је састанак представника општинских скупштина Будве и Котора и Здруженог предузећа „Монтенегротурист“, коме су присуствовали и Др Жарко Булајић, председник Извршног вијећа СРЦГ, и републички секретар за привреду Жарко Драговић. Тема договора била је изградња туристичког насеља Јаз код Будве.

Ради се прије свега о уступању земљишта потребног за реализацију пројекта, затим — доношењу одлука од стране општина Будве и Котора и одређивању додатних камата од 2% за бенефицијаре услове улагања у туризам и формирању основне организације удруженог рада предузећа у изградњи.

Оформљена је радна група од представника „Монтенегротуриста“ и скупштина општина Будве и Котора са задатком да изради најприменију одлуку која замјеније детаљни урбанистички план и предложи најбржим најеодуставнији пут око уступања земљишта. Републичка скупштина ће донојићи одлуку којом се земљиште у Јазу проглашиће грађевинским реоном, а општинске скупштине треба да до краја маја одлуче о одређивању додатних камата од 2% за бенефицијаре услове улагања у туризам.

Како смо обавијештени, такве одлуке биће ускоро донесене. Преостаје још да Комисија која је формирана од представника „Монтенегротуриста“ и „Интерекспорта“ одлуче о оснивању предузећа у изградњи и припреми документацију погребну за његово регистровање, као и да се именују генерални и технички директор.

ВИЛА СА 7 КУПАТИЛА

Узимали су друштвена богатства немилосрдно. Све што би им до руку додало, ишло је у њихов цец! Живјели су обијесно — у најскупљим апартманима, окружени харемом милосница. Многи су отишли иза браве — чуђе-мо коначну ријеч правде. Многи су побјегли и захваљујући и нашој небризи, напунили приватне сефове друштвеним милионима.

Не можемо све да их побројимо. Узимамо само једног — грађевинског предузимача Милана Јанковића. Колико је одио то не знајам — прича се да „бурудикује“ по аустријским баровима, а за то треба доста новца. За собом је оставио суперлуксузну вилу у Светом Стефану, са седам купатила и двије гараже, луксузна кола марке „Мерцедес“ најновијег типа. Оставио је бар дио онога што је узео.

Јанковић није сам крив. Криви су и други. У првом реду, извођачи радова на водоводу „Подгорска врела — Пржно“. Треба се стидjeti што му је дозвољено да на водоводу командује бригадом радника. Радило се о води, судбоносној за ову регију, без које не би било туризма.

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

ПРИПРЕМЕ ЗА СЕЗОНУ

Конзерваторији Завода за заштиту споменика културе у сарадњи са Културним центром из Будве почели су ентеријерску конзервацију Цркве Св. Марије ин Путу.

Ово здање, из прве половине деветог вијека имаће различиту намјену за културно-умјетничке приредбе које треба да до-принесу обогаћивању културног живота у Будви.

У цркви ће бити приређивање изложбе најпознатијих сликара и вајара, затим концерти озбиљне музике и разни рецитали.

С. П.

ПОМОГНИМО ОТВАРАЊЕ МУЗЕЈА

Иако најатрактивније туристичко подручје на Јужном Јадрану, Будва до ове године није имала галерије ни музеја где би своје културно благо могла да покаже људима који децецијама долазе на ову ривијеру. Они знају да овај град има свијетлу културну традицију, па с правом траже да им се то и покаже. Имајући то у виду, нормално би било да се оформи музеј комплексног типа, у коме би се налазило археолошко, етнолошко и културно-историјско одјељење. Али, пошто музеј преко истих не може ни да се сагради, а још мање да се по-

пуни предметима који би били одраз културно-историјског развијеног овог краја, неопходно је приступити тако задатку и постепено га решавати. У том правцу већ су учитељи изјаснили кораци, па је археолошка збирка брзо ускоро презентирана туристима. А да би напори који се улажу преко Културног центра урадили очекивани плодовима требало би да житељи из Паштровића, Побара, Брајића и Маина помогну у овим настојањима.

У оквиру заједничког музеја требало би да буде изложен сав расположиви етнолошки материјал који, разут по домовима и селima, ничему и никоме не може да користи. На сваком експонату биће истакнуто, поред назива предмета и најнеопходнијих података, име дародавца. Ти предмети — било да се ради о народној ношњи, старим оруђима и алаткама коришћеним у земљорадњи, сточарству, виноградарству и пчеларству — немају више своју употребну вриједност. То се може рећи и за старо оружје и фотографије. Изложени у Музеју, где би били конзервирали и сачувани од пропадања, они би рјечито говорили о развитку овог краја кроз историју не само домаћим и страним туристима, већ и децији која треба да се напајају на свијетлим традицијама наших предака. На тај начин Музеј би добио не само образовну, него и васпитно-педагошку улогу.

С. Поповић

САЧУВАТИ ГРАД-СПОМЕННИК

Заштитни зид даје Будви типично обиљежје средњовјековне урbane приморске архитектуре, какву имају још Котор и Дубровnik. Али, иако је овај град-драгуљ Законом заштићен, његове се одредбе често не поштују. У то ћемо се ујврети ако само праштимо ускум и кривудавим будванским улицама. Не треба бити стручњак, па да се види како се и у буквальном смислу те ријечи упропашава архитектура, и то на тај начин што се приликом оправке кућа уградије бетон или други материјал који одудара од камених зидова.

Куће у Будви грађене су већином на два или три спрата. Међусобно повезане, оне чине кривудаве улицице. Засвођени пролази и стара калдрма сваком посетиоцу у првом реду умјетнику, сликару или пјеснику даје један валер више у њеном доживљавању. Прозори на зградама су јако геометријски наглашени, шкуне су са спољне стране да чувају љети од жеге, а зими од вјетра и кише.

Улични отвори, где су продавнице и занатске радње, увијек су оживени клесани камени, а понекад су и луčno за-ведeni. Установе, предузећа и грађани треба да буду заинтересованi за очување јединственог урбанистичког језгра stare Budve. Брига о томе поверијена је у првом реду Заводу за заштиту споменика културе СРЦГ и Културном центру који изводи радове на Музеју Галерији у старом граду. Подразумијева се да те радове изводе стручна лица — конзерватори који настоје да што боље очувају споменички фонд.

Радови су почели на „прочешљавању“ кровова и обијању малтера са фасаде зграде у којој је смештен Музеј и Галерија, да би, након фуговавања зидова, она добила изглед какав јој диктира непосредна околина. То ће јој дати још већу вриједност у очима туриста и посетилаца, који желе да уживaju у ненарушеном приморском амбијенту. С. П.

САВЈЕТОВАЊЕ РУКОВОДЕЋЕГ КАДРА

Републички секретаријат за образовање, културу и науку и Републички завод за унапређивање школства, организовали су тродневно савјетовачко руководеће кадра у области образовања за подручје Републике, које је одржано 9. и 10. марта у хотелу „Интернационал“ у Будви.

Главне теме савјетовања биле су „актуелна друштвено-политичка и идејна кретања у друштву и задаци комуниста у области образовања“ — предавач Веселин Ђурашевић, председник ЦК СК Црне Горе, „Систем образовања у СФРЈ и актуелни проблеми марксистичког образовања младих“ — предавач Будислав

Шошжић, члан Предсједништва СКЈ, „Основне карактеристике и суштина уставних промјена“ — предавач Виде Јарковић, предсједник Скупштине СР Црне Горе, „Примјена уставних амандмана у институцијама образовања“ — предавач Родољуб Јуровић, савјетник у Савезној скупштини, „Реформа система образовања“ предавач Стеван Безданов, директор института за истраживање и развој образовања. На крају савјетовања о актуелним питањима у области образовања говорио је Владимира Поповић, републички секретар за образовање, културу и науку СР Црне Горе.

ПРИБЛИЖАВАЈУ СЕ „ДАНИ МУЗИКЕ“

Од 22. до 29. маја ове године одржана је Фестивал југословенских музичких уметника — познат под називом „Дани музике Свети Стефан — Будва“, па је разумљива радост домаћина што им се још једном пружа прилика да укажу гостопримство еминентним музичким уметницима.

Приредбе ће се одржавати у дворани „Зета-филма“, сали хотела „Авале“ и хали Јадранског сајма, где ће, у моменту одржавања Фестивала, бити отворена велика изложба средњовјековних фресака Црне Горе, Србије и Македоније, коју организује Културни центар из Будве и Галерија фресака из Београда. У Светом Стефану музичари ће наступати на тераси и у дворанама.

Истакнути уметници из наших република гостоваће у Петровцу на Мору, Котору, Тивту, Херцег-Новом, Цетињу и још неким градовима и тиме дати значајан допринос развоју музичке културе у Црној Гори.

Црногорско Приморје затворено за приватне менаџере

На састанку представника заједница културе општина Котора, Тивта, Херцег-Новог и Будве разматрана су питања из области културно-забавног живота у првом реду сарадња у области ликовне умјетности, заштите споменика културе, чувања архивске градње и организовања значајних културних манифестација.

Формиран је Међуопштinski одбор заједница културе удруженih општина, који је, као координационо тijelo, на свом првом састанку у Будви израдио предлог овогодишње сарадње. Ријешено је да се на подручјима ових општина не склапају никакви аранжmani с приватним менаџе-

рима, а да се о висини хонорара естрадним уметницима мора закључити заједнички споразум, јер се само тако може спријечити дивљање менаџера и неосновано бogaћење појединих уметника.

Најважнија одлука односно се на организовање значајне културне манифестације под називом „Игре Југа 73“, и то у времену од 20. јула до 10. августа. Ову акцију финансираје удруженje заједница, а у програму ће учествовати истакнути југословенски естрадни уметници, фолклорни и музички ансамбли, као и познате личности из научно-културног и политичког живота.

В. Р.

О ДЈЕЦИ * ЗА ДЈЕЦУ * ДЈЕЦА О СЕБИ

БОГДАН ВУЈОШЕВИЋ

Шта волим ја

ЈА ВОЛИМ ДЈЕПУ,
И ЗЕКЕ, И ЖАБЕ,
ЈА ВОЛИМ ЛИЈУ
КОЈА КОКЕ КРАДЕ.
ЈА ВОЛИМ ДА ГЛЕДАМ
АВИОНЕ КАД ЛЕТЕ,
ЈА ВОЛИМ ПОКЛОНЕ
ОД МАМЕ И ТЕТЕ.

ЈА ВОЛИМ ДА ЈЕДЕМ
ЈАБУКЕ И БАНАНЕ,
ЈА ВОЛИМ ЦВИЈЕЊЕ
И ГРАНЕ РАСПВЈЕТАНЕ.
ЈА ВОЛИМ ДА СКАЧЕМ
И ДА СЕ ПЕЊЕМ,
ЈА ВОЛИМ У МОРЕ
ДА ВАЦАМ КАМЕНЬЕ.
ЈА ВОЛИМ ДА ЧИТАМ,
ЦРТАМ И ПИШЕМ,
ЈА ВОЛИМ У ПАРКУ
ЧИСТ ВАЗДУХ ДА
ДИШЕМ,

ЈА ВОЛИМ ИГРАЧКЕ
И ПАНТАЛОНЕ НОВЕ,
ЈА ВОЛИМ СВЕ
ШТО ДЈЕЦА ВОЛЕ.

Беранка ЈЕКИЋ

ПОДВИГ МАЛОГ КУРИРА

КАД ГОД РАЗМИШЉАМ о куририма — тим својим најмлађим ратним друговима — обузима ме посебно расположење. Јер, то су већином била права дјеца. Њежна, али одважна и разборита, изузетно храбра и одана, спремна на сваки потхват...

Сјећам се, поред осталих, малог Милана... Године су минуле и, ето, презиме сам му заборавио. Био је то дјечак ријетке храбости. И једне мале црнпурaste дјевојчице... Сви смо је звали Црна, а имала је само дванаест година кад је дошла са сестром су партизане. Често су нас и насијали, нарочито када се њих двоје надметало око тога ко је бољи курир. Милан је, наиме, одржавао стапну везу између јединица, штаба бригаде и дивизије. Црну смо, међутим, чували од штрапаца и опасности, тако да је одржавала везу у бригади само за вријеме одмора. Зато јој је Милан често „приговарао“:

— Па ко је бољи курир од нас двоје? Ајде, реци кад си иша у штаб дивизије...

Црна би тада постала тужна, жалећи нам се што нема прилику да се окуша и на неком тежем и рискантијем задатку. Ми смо је, ипак, и убудуће штедјели, док се Милан „отимао“ и за веће подухвате, показујући у свакој прилици изузетну снагу, жљивост и храброст. О томе речити говори и овај пријемер.

Када се Дванаести корпус, августа 1944. године, пробијао за Црну Гору, водили смо тешке борбе код Калиновика, Зеленгоре, Сутјеске... Много наших бораца било је тада рањено, или је страдало од умора и изнемогlosti. У повратку смо се опет пробијали истим правцем. Моја јединица, Четврта војвођанска брига, била је тада потпуно одсјечена и опкољена на врло уском

простору. Неколико пута смо покушавали да се пробијемо у мањим групама или појединачно. Али нам ниједан покушај није пошао за руком. Нијесмо могли успоставити везу са штабом дивизије. За нас су наступали врло критични тренуци...

Наши најпогодније рјешење за такву ситуацију — заиста није било нимало лако. Куда ударити, кога жртвовати, како и на који начин обавијестити штаб дивизије о нашем положају?

Наши мали курири као да је схватио сву тежину нашег положаја. И, као и увијек, понудио је своју помоћ:

— Ја ћу се пробити до штаба дивизије!

Његов предлог, у почетку, нијесмо узели озбиљно. Мислили смо: како би то успјело Милану, кад су нам пропали толики покушаји? Осјетивши да о томе не желимо ни да разговарамо, почехмо је све нестручније да наваљује:

— Ама, ништа ви не брините.

— Не буди толико самоуверен, — одговорио сам му. — Ти си разуман дјечак. Зар мислиш да је то тако једноставно? Погледај само какво је земљиште, све голи камењар, а само понеки ćubuni... Нећеш успјети да се провучеш између непријатеља...

ИСКРИЦЕ ИЗ УЧИОНИЦЕ

САМО — ШЕФОВИ

Тања, а која Мања од оне двије сестре које долазе код тебе да играју?

— Како да ти објасним, мама: Тања је мања, а Мања је тања!

— Е, сад ми све јасно.

— Колико се пута купаш мјесечно?

— Кад год пођем код тетке!

— А колико пута идеши код тетке?

— Ја немам тетку.

— Зашишо си тако прљав?

— Да не бих био чистији од браће и сестара, јер то не желим!

— Гдје се налази Будва?

— Већином у „Вечерњим новостима“, а понекад и на телевизiji!

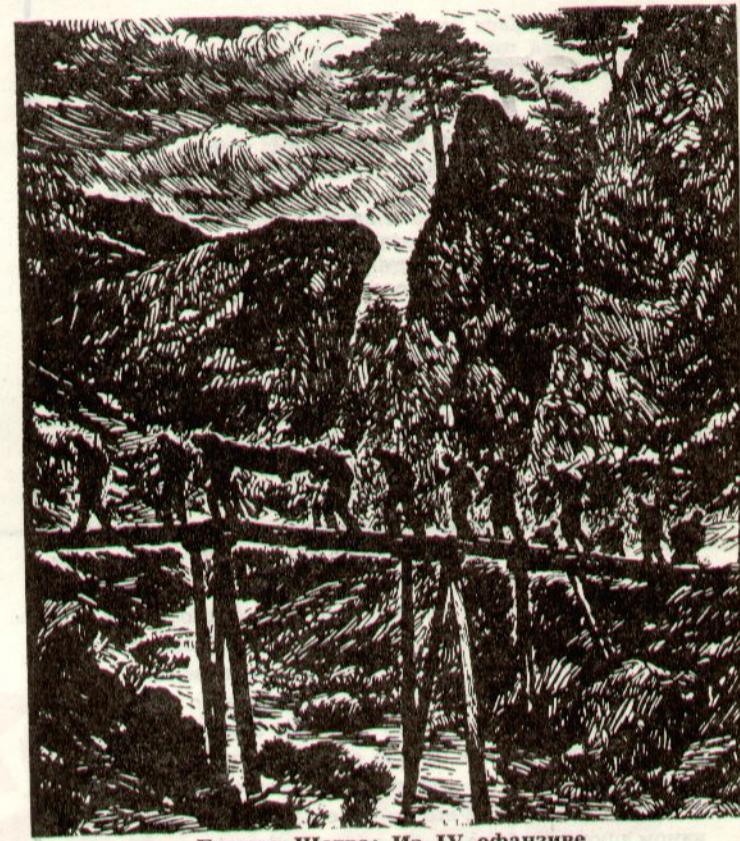
— Кад ће бити сјутра?

— Ви то, друже учитељу, нећетеочекати?

— Како то?

— Ви сте јуче говорили како ћемо ми сјутра постати љекари, инжењери, професори...

Обилазехи подручја одјељење у Светом Стефану, педагошки савјетник, да би се увјерио да ли дјеца знају да је рад у туристичкој при-

Бранко Шотра: Из IV офанзиве

Он — ни да чује! Дај, па дај...

Одлучили смо да га пошаљемо тек послиje дужег размишљања, и то тешка срца, с искреним увјерењем да то, ипак, није требало учинити. Јер то је био исувише велики ризик.

Међутим, није прошло много времена, а остале јединице Шеснаесте војвођанске дивизије извршиле су противнапад на непријатеља, који је око нас све више стезао обруч...

Тако је нашој бригади, истински послије жестоких борби, пошло за руком да се извуче из окружења. А ускоро је, не само нама у штабу, већ и свима борцима у бригади, било јасно да је то епилог јуначког поступка — подвига нашег младог курира, који се такорећи првакао испод цијеви немачких митраљеза, да би обавијестио штаб дивизије о тешкој ситуацији у коју је била запала једна његова бригада.

Добар јак

ЗА СВУ ДЈЕЦУ
И ЗА ЂАКЕ
ЗА ОЧЕВЕ И ЗА
МАЈКЕ
РАДОСТ НИJE
САКРИВЕНА
УСПИЈЕ ЛИ
ИЗ УЧЕЊА.

РАЗРЕД ПРВИ,
ДРУГИ, ТРЕЋИ
С ПУНО ВОЉЕ
И НАЈВЕЋИ
ДОВРО УЧИТ'
РИЈЕЧ ДАТУ
А У ПОМОЋ
КЊИГУ ЗВАЧУ.

ЉУДИ КАЖУ
ОД ДАВНИНА,
ТО ЈЕ ЈАСНО
НАМА СВИМА,
У МЛАДОСТИ
КО НЕ УЧИ
У ЖИВОТУ ТАЈ СЕ
МУЧИ.

Мирко КНЕЖЕВИЋ

ПРОЉЕЋЕ

ОДУЖАЛИ ДАНИ, СВАКА НОВ ЈЕ КРАВА
ОДЛАЗИ НАМ ЗИМА, ПРОЉЕЋЕ СЕ ВРАТА,
ДОЛАЗИ ПРОЉЕЋЕ И ПОТОК ЖУВОРИ,
ВЕСЕЛЕ ПТИЧИЋЕ ЦВРКУВУ У ГОРИ.
РАДУЈУ СЕ СУНЦУ, ЗИМЕ ВИШЕ НЕМА,
ПРОЦВЕТАЛЕ ЛАЛЕ: ПРОЉЕЋЕ СЕ СПРЕМА
Миомир БУРАШЕВИЋ

Долазе ласте

ПОСЛИЈЕ ЗИМЕ
ДОЛАЗИ ПРОЉЕЋЕ
ДОЛАЗИ НАМ ЛАСТЕ,
ЛИСТА ДРВЕЋЕ,
ЦВЈЕТА ЦВЈЕЂЕ.

Горан БУРАШЕВИЋ

Кућница у шуми

ТАМО У ШУМИ,
ГДЈЕ ПОТОК ЖУВОРИ,
ВИДИ СЕ КУЋИЦА
МАЛА
КАО ИЗ БАЈКЕ
У КОЛОЈ СНЕЖАНА
СПАВА
Милета МИТРОВИЋ

Ликови из моје лектire

КЊИГЕ СУ МЕ УВИЈЕК ПРВЛАЧИЛЕ. Читајући их, ја сам улазила у један нови свет у коме сам се зближавала са ликовима — радовала се, смијала и туговала с њима. Још као дјевојчица жељела сам кључић који отвара вратницу тог чаробног света, и добила сам га чим сам научила прва слова. Ставила сам кључић у вратницу, окренула бравицу, и нашла сам се у чаробном свету маште, међу пријатељима: малом плавокосом Алисом, дјечаком Ивом, очијциком Аском и још безбрзо пријатеља.

Док сам посматрала Алису, чинило ми се да сам ја она, да тачим као бијелим зеком с плавим прслуком, свађам се са дрчима као бијелим плавокосима из Земље чудеса и блежим од њеног страшног краља.

У једном трену нашла сам се на „Синем галебу“ — заробљавала сам странице једиошке гусаре, пловила и радовала се сваком јутру на мору, баш као и неустројни плавокоси Иво...

Како сам покушала да играм као мала, љулка овчица Аска, која је блежала пред смрћу... Била сам и Првенкашица, сијушина, са првом капицом, брала њежне љубичице у шуми... Ето ме, у мислима, као Снежана с малим патуљцима, која неизмјерно воли плавокосог принца. Шумске животиње пјевају пјесме, цвијеће опија својим мирисом.

Сви ови ликови живе у мени и живије још дуго дуго...

Да ме ко упита да ли бих му дала овај кључић, одговорила бих: „Не!“. Он је за мене нешто најдрагоценји на свету.

Вера ПАШАЛИЋ

ВЈЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ?

НАЈМАЊА НАША ВАРОШИЦА

Скадарско језеро највеће је риболовно подручје на Балканском полуострву. Околна насеља су Ријека Црнојевића, Врањина и некадашња престоница Црне Горе Жабљак. Поменимо и „главни град“ Црнице, Вирпазар, једно од најспецифичнијих насеља уопште — најмануја варошицу у нашој земљи.

ЈЕДИНСТВЕНИ БОР МОЛИКА

На планинама у околини Андријевице, нарочито на подручју од Зелетина до Ђепанског, расту читаве шуме јединственог бора, молике, чија стотинска стабла достижу и до два метра у пречнику. Ову врсту бора открио је њемачки научник Гризебах, 1839. године, али у Македонији, на Перистеру, где се, поред планина у околини Андријевице, једино срета као шумски комплекс.

НЕЗАБОРАВНИ ДАТУМИ

27. МАРТ

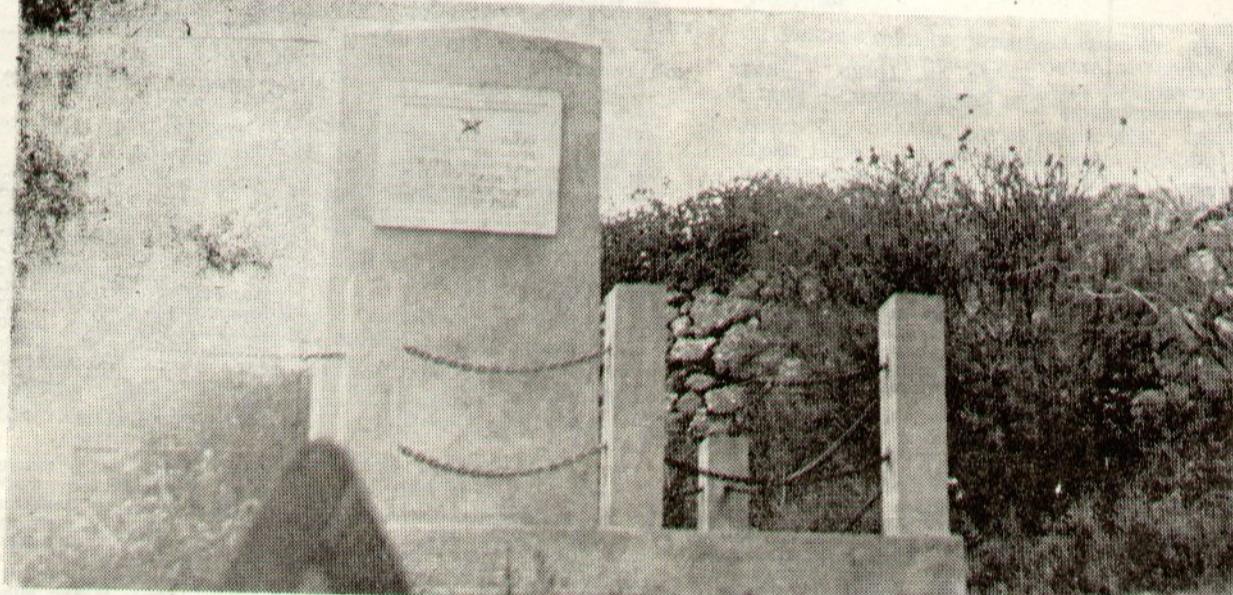
ТРИДЕСЕТ И ДВА ПРОЉЕЋА дјели нас од тог незаборавног дана, 27. марта 1941. године, када је одважним свенародним „НЕ!“ започела задивљујућа битка за ведрија и веселија наша прољећа. Тога дана су, у име историје и по њеном неумитном налогу, ћаци из школа, радници из фабрика, сељаци са поља образовали колоне огорченог народа који је, збраним пред опасношћу, демонстрирао против фашизма. Сви они били су окренути ка свјетлости, животу и будућности, иако је тог марта свуда око владала хитлеровски свирепа и језуитски подмукла ноћ.

Петом колоном разједена, поробљена Европа клечала је пред Хитлером који је, у слују тријумфа до тада невиђене бруталности, снивао украјинску пшеницу, бунтовни Дон, параду на Црвеном тргу, Баку и Кавказ. Под гвозденим копитима његових црних чета стењала је и крварила сва земља. И тада, 27. марта, који ће — по томе што ће се тог јутра збити — уви у историју као један од њених драгуља, седмог дана тог страшног и величанственог прољећа, у Европи преплашеној и поробљеној, чуо се достојанствен поклич: „Боље рат него пакт!“ Одмах му се придржали други, још искључивији, који је имао призвук заклетве: „Боље роб него роб!“. Није то био самоубилачки гест народа коме је догођело до ноката, а још мање израз стихије. У том од Комунистичке партије Југославије организованом протесту била је садржана ријешеност да се крвљу испише ново поглавље историје. Зато се у том покличу осјетио призвук завјета пред славном проплошћу, самима собом, потомством и будућношћу коју ће својим жртвама учинити још славнијом. Зато је у том покличу било више израза љубави него и у једној љубавној пјесми..

„Боље рат него пакт!“ — та парола бунтовног народа одјекнула је хиљадуструком три мјесеца касније, када су се у јулу, зажареном огњем оружја и ватром срца, белоцркванској пунцима Жикице Јовановића-Шпанца пријужили плотуни са Вир Пазара, Чева, Брајића, Прилепа и Дрвара. Сви они и безбрјој других сплиси су се затим у величанствену симфонију борбе за слободу која ће, као одјек двадесетседмомартовског завјета „Боље рат него пакт!“, трајати четири гладна прољећа, четири врела љета, четири јесени, када су биле богате само жетве смрти, и четири студене зиме, када је промрзле борце тријала једино вјера у коначну победу. Више од хиљаду дана и ноћи, кроз седам офанзива, војска какву свијет до тада није видио, горорука је водила стотине битака без пораза у вријеме када су до зуба наоружане армије биле поражене без битака.

У СЛИЦИ И РИЈЕЧИ

СПОМЕНИК НА КРУШЕВИЦИ

На КРУШЕВИЦИ ПОРЕД МАГИСТРАЛНОГ ПУТА који води од Петровца ка Титограду подигнут је на лијеве стране споменик женама — јунацима на коме пише да је на том мјесту италијански окупатор стијељао 28. јула 1943. године јунак-жене Стану и Милицу Медиговић, које су активно радиле за народно-ослободилачки покрет.

АНКЕТА О „ПРИМОРСКИМ НОВИНАМА“

ЛИСТ ЈЕ ОПРАВДАО ИЗЛАЖЕЊЕ

ШТА О „ПРИМОРСКИМ НОВИНАМА“ МИСЛИМ ГРАЂАНИ БУДВАНСКЕ ОПШТИНЕ ПОКУШАЛИ СМО ДА САЗНАМО СПРОВОЂЕЊЕМ ЈЕДНЕ БЛИЦ АНКЕТЕ, ПА ОДГОВОРЕ АНКЕТИРАНИХ ГРАЂАНА ОБЈАВЉУЈЕМО У ОВОМ И НАРЕДНОМ БРОЈУ ЛИСТА.

ТРЕБАЛО БИ ЗАХВАТАТИ ВИШЕ ПРОБЛЕМА

Мирко Станишић: Мислим да су „Приморске новине“ добре и да би требало захватити више проблема из рада друштвено-политичких организација, предузећа и установа. Пошто је наша општина богата културно-историјским споменицима требало би и о томе више писати, јер има грађана који су овде рођени а не знају историју свога мјеста и споменике историјске прошlosti.

КОНКРЕТАН И ОБЛЕКТИВАН

Вуко Марковић: Досад сам нередово пратио „Приморске новине“. Неколико задњих бројева су ми дошли до руке и могу рећи да ми се лист свија због тога што је конкретан и објективан. Као такав, он је и оправдао своје изложење. Мислим да треба пружити више могућности грађанима да у листу износе оно што их тешти.

НИЈЕ НАЈКОНКРЕТНИЈИ

Нико Марковић: Лист је лијеп, али није најконкретнији. Пише се о слабостима уопштено и — безимено. Не зна се ко је посилач слабости. Иначе, врло је корисно да имамо свој лист.

ИМАМ ВИСОКО МИШЉЕЊЕ

Урош Радуновић: „Имам високо мишљење о листу. Покретачи и сви који ради на њему заслужују признање. Садржајан је, информиран. Требало би више да обавјештава грађане о одлукама Скупштине.“

ВИШЕ ПРОСТОРА ЗА МЛАДЕ

Бранка Дапчевић: „Лист треба да уступи више простора за младе. Треба се зближити са студентима, више писати о њима и њиховом раду. Иначе, лист одлично обавјештава о свему што се дешава у комуни.“

ЈЕДНОМ СЕДМИЧНО

Павле Стојановић: „Приморске новине“ редовно читам. То је лист који ме највише интересује. У њима прочитам о свему што се дешава у општини. Мислим да је потребно да ове новине излазе недељно.

ОБОГАТИТИ САДРЖАЈНО

Драган Мандић: Мислим да су оправдјале своје постојање. То је, практично, јединствено средство информација на овом подручју. Треба их обогатити садржајно, али знам да за то треба новаца — треба више сарађивања.

НЕМАМ ПРИМЈЕДБИ

Милан Кљајић: Мислим да је лист добар и да треба редовније да излази. Обавјештава грађане о питањима која их највише интересују. Немам примједби. За кратко време изложења показао је да је оправдано покренут.

ЛИСТ ЈЕ САДРЖАЈАН

Петар Пустахија: Допада ми се. Садржајан је, износи званичне податке и актуелне теме. Можда би требало више да користе у првом реду ССРН, а и осталим друштвено-политичким организацијама, јер то је најприкладније средство информисања на нашем подручју. Предлажем да се уведе рубрика — уређивање индивидуалних дворишта и стицање позитивних примјера.

ВИШЕ АКТУЕЛНОСТИ

Љубица Рађеновић: Добре су новине, самоkad не bi заостајале за дневном штамном. Не препричавати старе ствари, већ да буду актуелне.

РУБРИКА О СПОМЕНИЦИМА

Владо Радовић: У реду је, само мислим да би требало гајити рубрику о споменицима културе, како ради страних посјетилаца тако и ради домаћег становништва које не познаје вредности појединачних објекта. Имамо тако вриједних спомника, али су доста запуштени.

ДОДАР ИНФОРМАТОР

Мило Греговић: Лист треба да излази редовно као до сада. Он је добар информатор и спријечава уличне разговоре који деzinformiшу и супротни су заузетим становишима. Управо, овакав лист помаже да грађанство буде благовремено и правилно информисано, што је и циљ сваког средства информација.

ОГЛЕДАЛО СТВАРНОГ СТАЊА

Петар Добрљанин: Идеја о покретању листа је добра. То је општински информатор, јер сви у њему можемо сагледати себе. Овакав начин упознавања о животу и раду прикладнији је него сувопарна акта која се доносе на нивоу појединачних служби. Такође је пријекладан и за госте који могу да се упознају са свим што се збива у мјесту, где су дошли да се одморе. У почетку овај лист је био гласило органа управе, али вјероватно је то била посљедица тога што се најprije почело с билтеном. Сада он постаје право информативно средство стварног стања на подручју комуне.

ВИШЕ О СЕЛУ

Рако Радовић: Мислим да је лист јако потребан. Требало би више да обухвати питања са ширег подручја комуне. Примјењујем да веома мало у листу третирајте проблеме села.

ПИСАТИ ОТВОРЕНИЈЕ

Боко Драшковић: Добар је лист, разноврstan, обрађује политичке проблеме. Можда бих могао бити конкретнији, јер многе појаве третира у завијеној форми. Предлажем сталну рубрику из прошlosti Будве. Сарадници су искусни новинари (сарадњици) и у дневним листовима, па се од њих очекује да отворењи пишу о проблемима који су за ово подручје интересантни.

Анкету водио
Владимир СТАНИШИЋ